

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.191/2022/13.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke
Dr. Varga Eszter, előadó bíró
Molnár Ferencné dr., bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Csilla Marianna, bíró
Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2023. szeptember 25.

Az ügy tárgya: kényszerítés hatósági eljárásban büntette és más bűncselekmény

Terhelt: II. rendű

Első fok: Székesfehérvári Járásbíróság, 16.B.933/2017/89., ítélet,
tárgyalás, 2019. november 25.

Másodfok: Székesfehérvári Törvényszék, 2.Bf.17/2020/45., ítélet,
tárgyalás, 2021. július 6.

Az indítvány előterjesztője: a II. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a II. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a kényszerítés hatósági eljárásban büntette és más bűncselekmény miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Székesfehérvári Járásbíróság 16.B.933/2017/89. számú és a Székesfehérvári Törvényszék 2.Bf.17/2020/45. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Székesfehérvári Járásbíróság a 2019. november 25. napján kihirdetett 16.B.933/2017/89. számú ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett kényszerítés hatósági eljárásban büntetében [Btk. 278. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] és vesztegetés hatósági eljárásban büntetében [Btk. 295. § (1) bekezdés]. Ezért a II. rendű terheltet halmazati büntetésül 3 év 4 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre, 5 év tizennyolcadik életévét be nem töltött személyek nevelésével, felügyeletével, gyógykezelésével és gondozásával kapcsolatos valamennyi tevékenységtől, mint foglalkozástól eltiltásra és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a II. rendű terhelt legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Védelmi fellebbezések alapján eljárva a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. július 6. napján meghozott 2.Bf.17/2020/45. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a II. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta, az igazságszolgáltatás elleni bűncselekményét kísérletnek minősítette, egyebekben helybenhagyta.

[3] Az irányadó, a másodfokú bíróság által kiegészített jogerős tényállás szerint:

– Az I. rendű terhelttel szemben folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntette és további bűncselekmények miatt indult büntetőeljárás a 4. számú tanú feljelentése alapján 2016. szeptember 8. napjától a Kerületi Rendőrkapitányságon, valamint a 2. számú tanú feljelentése alapján 2016. szeptember 26. napjától a Megyei Rendőr-főkapitányságnál, és ezen büntetőeljáráshoz tartozott a 3. számú tanú sérelmére elkövetett bűncselekmény miatti büntetőeljárás is.

– Az I. rendű terhelt 1990. szeptember 1. napjától állt közalkalmazotti jogviszonyban a gyermekotthonnal, az intézmény igazgatója, egyúttal az intézményben nevelkedő kiskorú gyermekek gyámja is volt. Az I. rendű terhelt a gyermekotthon területén élt az igazgató irodája mellett kialakított szolgálati lakásában, a nevelésére és felügyeletére bízott kiskorú gyermekekkel közvetlen kapcsolatot alakított ki. Az intézményben nevelkedő gyermekek és az I. rendű terhelt között szigorú alá-fölérendeltségi viszony volt, melynek az adott különös nyomatékot, hogy az intézményben nevelkedő kiskorú gyermekek intézeti elhelyezésük,

valamint hányatott családi életük, gyökértelenségük folytán rendkívül kiszolgáltatott helyzetben voltak.

– A gyermekotthonban elhelyezett 2. számú tanú 2016. szeptember 22. napján gyermekvédelmi gyámja, az 1. számú tanú felé jelezte, hogy az I. rendű terhelt részéről szexuális cselekmény érte. A gyermekvédelmi gyám ezen jelzést követően haladéktalanul gondoskodott a 2. számú tanú azonnali kiemeléséről, és másik gondozási helyre történő elszállításáról, felettesét, valamint az intézmény fenntartóját tájékoztatta minderről, továbbá a Megyei Rendőr-főkapitányság felé 2016. szeptember 23. napján megtette feljelentését.

– Az I. rendű terheltet a főigazgató – mint munkáltató – személyesen 2016. szeptember 23. napján mentesítette munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól figyelemmel a főigazgatósághoz 2016. szeptember 23. napján hivatalos úton érkezett, gyermekvédelmi és gyámügyi „szexuális abúzus a gyermekotthonban tárgyú” bejelentéssel összefüggésben. Ennek okán az I. rendű terhelt tudomással bírt arról, hogy szexuális visszaélésre utaló cselekmények miatt hatósági eljárás van vele szemben folyamatban, és annak érdekében, hogy a hatósági eljárás folyását nehezítse a gyermekotthonban elhelyezett, és tőle függőségi viszonyban lévő 5. számú tanúnak jelezte, hogy jó lenne, ha a 2. számú tanú visszatérne a gyermekotthonba.

– Ezen jelzésre kiskorú az 5. számú tanú másnap, vagyis 2016. szeptember 24. napján a városba utazott, majd a 2. számú tanút mintegy megszőktetve visszatért, és az esti órákban mindketten megjelentek a gyermekotthonban. Az 5. számú tanúnak az utazásra a II. rendű terhelt adott pénzt. A visszatérésükről tudomást szerzett a továbbra is a gyermekotthon területén lakó I. rendű terhelt, aki a 2. számú tanút és az 5. számú tanút az irodájába hívta, és megkérdezte a 2. számú tanútól, hogy szeretne-e visszatérni a gyermekotthonba. Az igenlő választ követően az I. rendű terhelt közölte a 2. számú tanúval, hogy ezért tennie is kell.

– Az I. rendű terhelt intézményvezetőként megszerzett hatalmi pozícióját felhasználta akkor, amikor világossá tette a 2. számú tanú számára, hogy a gyermekotthonba csak akkor térhet vissza, megszokott környezetében csak akkor élhet tovább, illetve unokatestvérével, mint egyetlen hozzá közel álló rokonával, az 5. számú tanúval akkor tartózkodhat együtt az intézményben, ha a gyermekvédelmi gyám előtt megtett, rá nézve terhelő vallomását visszavonja.

– A 2. számú tanú kiszolgáltatott helyzetében vállalta, hogy nyilatkozatát visszavonja. Ezen visszavonó nyilatkozat kényszerített voltát leplezendő, az I. rendű terhelt a gyermekotthonban igazgatóhelyettesként dolgozó, azonban ekkor szabad idejét töltő, és az intézményen kívül tartózkodó II. rendű terheltet 20.30 óra körüli időpontban arra kérte meg, hogy jelenjen meg az intézményben, és a felügyelete mellett készíttesse el a 2. számú tanúval a visszavonó nyilatkozatot.

– Az I. rendű terhelt telefonon berendelve a II. rendű terheltet, elmagyarázta neki, hogy mit kell leírni a papírra, konkrétan, hogy a 2. számú tanú visszavonja a vallomását, és a papírt azért kell megírni, hogy nevezett visszakérüljön a gyermekotthonba és jobb helyzetben legyen.

– A II. rendű terhelt tudomással bírt a 2. számú tanú gyermekvédelmi gyám által történő kiemeléséről, és tudomással bírt arról is, hogy az 5. számú tanú az unokatestvérét vissza kívánja juttatni az intézménybe, ismert volt előtte a 4. számú tanú által tett feljelentés alapján indult büntetőeljárás ténye, továbbá az is, hogy a 2. számú tanú az I. rendű terheltre nézve milyen tartalommal tett terhelő nyilatkozatot. A II. rendű terhelt tehát mindezek ismeretében eleget tett az I. rendű terhelt felhívásának, saját irodájában az 5. számú tanú jelenlétében a 2. számú tanú által az I. rendű terheltre nézve terhelő tartalmú nyilatkozatot visszavonó iratot elkészíttette, így nyújtva segítséget az I. rendű terheltnek a cselekménye elkövetéséhez.

- A II. rendű terhelt által a 2. számú tanúval készítettett, Feljegyzés megjelölésű irat az alábbiakat tartalmazta: „2 héttel ezelőtt a volt csoporttársam a 6. számú tanú és barátja az 5. számú tanú megkerestek és mondták, hogy beszélni szeretnének velem. Beszéltem velük és ebben a beszélgetésben arról volt szó, hogy az I. rendű terhelt ellen eljárást, feljelentést szeretnének tenni azzal az indokkal, hogy gyermekotthonunk igazgatója pedofil. Engem kértek, hogy tanúzzak ellene. Én meg akartam nekik felelni és mindig is nagy befolyással voltak rám, ezért én kitaláltam, hogy közösen kivertük a nemi szervem és hogy ilyet más gyermekkel is csinált már. Igazság az, hogy nem húzta le a nadrágom és nem fogta meg és nem verte ki. Mostanában sokat gáztöltöttem és ez se volt rám túl jó hatással sokszor nem gondolkoztam tőle tisztán.”.
- A II. rendű terhelt az elkészült iratokat – a Feljegyzésen túl, a 2. számú tanúnak a gyermekotthon vezetősége és a gyámhatóság felé címzett iratokkal együtt, melyek nevezetnek a gyermekotthonban maradása, valamint gyámváltása iránti kérelmeit tartalmazták – átadta az I. rendű terheltnek, aki azokat a lakóhelyén őrizte. Az itt tartott házkutatás során a nyomozó hatóság az iratokat fellelte és azokat lefoglalta.
- A 2. számú tanú a nyomozó hatóság előtt tett tanúvallomásai során az I. rendű terhelt kényszerítésének nem tett eleget, azok során az igazat vallotta.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt elsődlegesen a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára hivatkozással hatályon kívül helyezés és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében, másodlagosan a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára figyelemmel a II. rendű terheltnek a kényszerítés hatósági eljárásban büntette alól történő felmentése és a büntetés enyhítése, harmadlagosan a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára hivatkozással a büntetés lényeges enyhítése érdekében.

[5] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság súlyosan megsértette a II. rendű terhelt védelemhez való jogát, amikor a 2019. május 22. napján tartott tárgyaláson a 4. számú tanú kérésére a II. rendű és az I. rendű terhelttel szemben elrendelte, hogy a tanú meghallgatására az ő távollétükben kerüljön sor.

[6] Az elsőfokú bíróság ezzel a rendelkezésével megfosztotta a II. rendű terheltet attól a lehetőségtől, hogy a tanúhoz közvetlenül kérdéseket tegyen fel, állításaival szembesítse őt. A 4. számú tanú nem határozta meg, hogy melyek azok a körülmények, amelyek a tárgyalás idején benne félelmet gerjesztettek a II. rendű terhelt tekintetében.

[7] Emiatt a másodfokú bíróságnak a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerint az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül kellett volna helyeznie, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítania. Mivel erre nem került sor, a másodfokú bíróság jogszabálysértő módon járt el.

[8] Kifejtette továbbá, hogy a megállapított tényállásból nem volt okszerű sem első-, sem másodfokon a II. rendű terhelt bűnösségére vont következtetés, a terhére megállapított cselekmény minősítése sem volt törvényes.

[9] Az ítéletek jogi levezetése azt veszi alapul, hogy a II. rendű terhelt szándéka a segítségnyújtással az volt, hogy ezzel a visszavonó nyilatkozat kényszerített voltát leplezve történjen meg annak leírása. Sem az elsőfokú ítélet történeti tényállása, sem annak a

másodfokú bíróság által eszközölt kiegészítése nem tartalmazza, hogy a II. rendű terhelt oldaláról a segítségnyújtás célzata minden kétséget kizáróan az volt, hogy a 2. számú tanú visszavonó nyilatkozatának elkészíttetésével magát a cselekmény kényszerített jellegét leplezze.

[10] Az ítéletek éppen azt nem vették figyelembe a bűnösség megállapításakor, hogy a tényállás szerint sem volt tudatában a II. rendű terhelt annak, hogy ő a segítségnyújtásával egy bűncselekmény elleplezését szolgálja.

[11] A tényállás nem tartalmazza, hogy a II. rendű tudata átfogta volna, hogy cselekményével bűncselekmény elkövetéséhez nyújt segítséget. Ugyanis a II. rendű terheltnek egyáltalán nem fogta át a tudata azt, hogy az I. rendű terhelt bűncselekményt követett el, hiszen a bűncselekmény elkövetési magatartása, a fenyegetés, már a II. rendű terhelt megérkezése előtt megtörtént, arról pedig nem szól a tényállás, hogy az I. rendű terhelt felvilágosította volna a II. rendű terheltet arról, hogy egy bűncselekmény következményeként akarja megtenni a 2. számú tanú a visszavonó nyilatkozatát.

[12] A fenyegetés megtétele, a kényszerítés mint elkövetési magatartás végrehajtásában a II. rendű terhelt sem passzív, sem aktív, sem pszichikai jellegű, sem pedig fizikai jellegű bűnsegélyt nem nyújtott az I. rendű terheltnek.

[13] Álláspontja szerint ezért a II. rendű terhelt felmentése indokolt a bűnsegédként elkövetett kényszerítés hatósági eljárásban büntette alól. Erre tekintettel indítványozta a büntetés lényeges enyhítését.

[14] Részletesen kifejtette a számba vehető enyhítő körülményeket, amelyekre figyelemmel a büntetés lényeges enyhítését indítványozta arra az esetre is, amennyiben a Kúria nem helyezné hatályon kívül a jogerős ítéletet, illetve nem mentené fel a II. rendű terheltet.

[15] A Legfőbb Ügyészség BF.1334/2022/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben alaptalannak, részben törvényben kizártnak tartotta.

[16] Kifejtette, hogy a Be. 526. § (3) bekezdése értelmében a tanúnak az I. rendű és a II. rendű terhelt távollétében történő kihallgatásával a védő által hivatkozott abszolút eljárási szabálysértés nem valósult meg, az törvényes volt.

[17] A tárgyalási jegyzőkönyvben írtak szerint a terheltek tárgyalóterembe visszatérését követően a bíró tájékoztatta az érdekelteket, hogy a 4. számú tanú vallomásának terjedelmére figyelemmel a bíróság a leírt jegyzőkönyvet megküldi a terheltek részére, és a következő tárgyalási hatánapon kerül sor a távollétükben felvett bizonyítás felolvasására. Az érdekeltek nem támasztottak kifogást ezzel szemben. Az iratokban annak nincs nyoma, hogy a jegyzőkönyvet a bíróság kézbesítette a II. rendű terhelt részére, védője részére ugyanakkor a jegyzőkönyv kézbesítése megtörtént.

[18] Álláspontja szerint ez azonban csak relatív eljárási szabálysértésként értékelhető, ami felülvizsgálati okot nem valósít meg, mint ahogy az ezen eljárási szabálysértés által esetlegesen eredményezett (részbeni) megalapozatlanság sem.

[19] Kifejtette továbbá, hogy a kényszerítés hatósági eljárásban bűncselekményének törvényi tényállását az követi el, aki mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy hatósági eljárásban a törvényes jogait ne gyakorolja, vagy a kötelezettségeit ne teljesítse. Ebből következően elkövetési magatartás csak az erőszakkal vagy fenyegetéssel kényszerítés lehet. A bűnsegédnek ehhez kell szándékosan akár eshetőleges, akár egyenes szándékkal segítséget nyújtania. Ez szükségszerűen feltételezi a bűnsegéd részéről annak ismeretét, hogy ilyen cselekményhez nyújt segítséget. A tényállás pedig tartalmazza azokat a tényeket, melyek alapján a II. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége megállapítható.

[20] A védő harmadlagos indítványával kapcsolatosan kifejtette, hogy pusztán a bűnösségi körülmények eltérő értékelését célozva a büntetés megváltoztatására felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség.

[21] Ezért indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a II. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[22] A II. rendű terhelt védője az ügyészség átiratára tett észrevételében lényegében megismételte a felülvizsgálati indítványában foglaltakat.

[23] A Legfőbb Ügyészség BF.1334/2022/4. számú átiratában a korábbi nyilatkozatát kiegészítette, a Kúria Bfv.II.1.128/2019/7. számú határozatára hivatkozott, mely szerint nem lehet eljárási szabálysértés az, amit a törvény kifejezetten megenged. A tanúknak a terhelt távollétében való tárgyalási kihallgatását a Be. 526. § (3) bekezdésének első mondata – jelen ügyben a Be. 81. § (2) bekezdés d) pontjára és az (5) bekezdés a) pontjára tekintettel – lehetővé teszi, ekként az még csak eljárási szabálysértést sem valósít meg.

[24] Időközben, 2023. április 27. napján a Köztársasági Elnök a kegyelmi kérelem elbírálásáról szóló KEH/2787-6/2023. számú határozatával a II. rendű terhelttel szemben a jelen ügyben kiszabott szabadságvesztés büntetés hátralévő részének végrehajtását kegyelemből 5 évi próbaidőre felfüggesztette, a foglalkozástól eltiltás büntetés és a közügyektől eltiltás mellékbüntetés hátralévő részének végrehajtását kegyelemből elengedte, valamint az ítélet vonatkozásában a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól kegyelemből mentesítette.

III.

[25] A II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa nem alapos.

[26] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – okból terjeszthető elő. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[27] A II. rendű terhelt védője indítványában elsődlegesen eljárási szabálysértésre hivatkozott.

[28] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján – a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjára figyelemmel – felülvizsgálat alapjául szolgáló abszolút eljárási szabálysértés, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező.

[29] A Be. 526. § (3) bekezdése szerint az egyesbíró vagy a tanács elnöke a különleges bánásmódot igénylő tanú védelme érdekében az ügyész, a vádlott, a védő vagy a tanú indítványára, illetve hivatalból a tárgyalóteremből eltávolíttatja azt a vádlottat, akinek a jelenléte a különleges bánásmódot igénylő tanút a kihallgatása során zavarná.

[30] A Be. 81. § (1) bekezdés c) pontja értelmében a természetes személy sértett és a tanú különleges bánásmódot igénylő személynek minősül, ha a személyes jellemzői vagy az eljárás tárgyát képező bűncselekmény jellege és körülményei alapján a büntetőeljárásban való hatékony részvételében akadályozott.

[31] A Be. 81. § (2) bekezdés d) pontja szerint a különleges bánásmódot megalapozó körülmény különösen az érintett személynek a büntetőeljárásban részt vevő más személyhez

fűződő viszonya. A Be. 81. § (5) bekezdés a) pontja alapján a bíróság a különleges bánásmód megállapításáról határozat nélkül dönt.

[32] Az iratok szerint a 2019. május 22-i tárgyaláson a 4. számú tanú a kihallgatása előtt indítványozta, hogy az I. rendű és a II. rendű terhelt távollétében hallgassa ki őt a bíróság. Ezen indítványnak az elsőfokú bíróság helyt adott (Székesfehérvári Járásbíróság 16.B.933/2017/53. számú jegyzőkönyv 2. oldal első és ötödik bekezdés).

[33] Nyilvánvaló, hogy a tanúnak a terhelt(ek) távollétében való tárgyalási kihallgatását a Be. 526. § (3) bekezdés első mondata – jelen ügyben a Be. 81. § (2) bekezdés d) pontjára és (5) bekezdés a) pontjára tekintettel – lehetővé teszi.

[34] A Kúria rámutat továbbá, hogy a II. rendű terhelt (és az I. rendű terhelt) terhére megállapított bűncselekmények, és a bizonyítás anyaga alapján pedig egyértelmű, hogy a terheltek hatalmukkal, tekintélyükkel, befolyásukkal visszaéltek, így a bíróság ekkénti eljárása a II. rendű terhelt vonatkozásában is indokolt, a törvénynek megfelelő volt.

[35] Következésképpen a II. rendű terhelt védőjének az eljárási szabálysértésre történő hivatkozása alaptalan, mivel nem lehet eljárási szabálysértés az, amit a törvény kifejezetten megenged {Bfv.II.1128/2019/7. számú határozat [35] bekezdés}.

[36] Az iratok alapján megállapítható, hogy a bíróság az I. rendű és a II. rendű terhelt távollétében felvett tanúvallomást tartalmazó jegyzőkönyvet nem ismertette a tárgyaláson, azt csupán a II. rendű terhelt védőjének küldte meg, melyet a védő 2019. július 3. napján kapott meg.

[37] Kétségtelen, hogy a Be. 526. § (3) bekezdés zárómondata előírja, hogy a terhelt távollétében felvett vallomás tartalmának lényegét a terhelttel ismertetni kell, a tárgyalási jegyzőkönyv megismerésének joga pedig a Be. 100. § (1) bekezdés a) pontja és (7) bekezdés a) pontja értelmében korlátozhatatlanul megilleti a terhelteket. Ugyanakkor e rendelkezések megsértése csupán relatív eljárási szabálysértés, így nem lehet felülvizsgálati ok.

[38] Emellett a bíróság ezt követően még 2019. szeptember 11., majd 2019. november 13. napján is tárgyalást tartott, és csupán 2019. november 13. napján hirdetett ítéletet, így a védelem rendelkezésére álló jegyzőkönyv alapján a megismerés lehetősége is biztosított volt.

[39] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

[40] A Be. 659. § (1) bekezdése értelmében a jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[41] A II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa anyagi jogi részében a jogerős ítélet I. tényállására irányult, a II. tényállás szerinti bűnösséget nem vitatta.

[42] A Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – az eljárási szabálysértések kivételével – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében, és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bekezdés].

[43] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapították meg a terhelt bűnösségét, míg a b) pont ba) alpontja szerint, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[44] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a II. rendű terhelt bűnösségét a Btk. 278. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő bűnsegédként elkövetett kényszerítés hatósági eljárás büntettének kísérlétében is megállapította.

[45] A Btk. 278. § (1) bekezdés szerint a kényszerítés hatósági eljárásban büntetett az követi el, aki más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy hatósági eljárásban a törvényes jogait ne gyakorolja, vagy a kötelezettségeit ne teljesítse. A (2) bekezdés I. fordulata alapján a bűncselekmény egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ha a bűncselekményt büntetőügyben követik el.

[46] E bűncselekmény elkövetési magatartása a kényszerítés, amely erőszakkal vagy fenyegetéssel valósulhat meg. A tényállás pontosan meghatározza azt is, hogy mire irányul a sértett cselekvési szabadságának korlátozása: a hatósági eljárásban a törvényes jogait ne gyakorolja, vagy a kötelezettségeit ne teljesítse.

[47] A fenyegetés fogalmára vonatkozóan a Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pontjában írt meghatározás az irányadó, mely szerint fenyegetés: eltérő rendelkezés hiányában súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.

[48] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti a következőket:

- Az I. rendű terhelt intézményvezetőként megszerzett hatalmi pozícióját felhasználta akkor, amikor világossá tette a 2. számú tanú számára, hogy a gyermekotthonba csak akkor térhet vissza, megszokott környezetében csak akkor élhet tovább, illetve unokatestvérével, mint egyetlen hozzá közel álló rokonával, az 5. számú tanúval akkor tartózkodhat együtt az intézményben, ha a gyermekvédelmi gyám előtt megtett, és az I. rendű terhelten nézve terhelő vallomását visszavonja.
- A II. rendű terhelt tudomással bírt a 2. számú tanú gyermekvédelmi gyám által történő kiemeléséről, és arról is, hogy az 5. számú tanú az unokatestvérét vissza kívánja juttatni az intézménybe.
- Ismert volt a II. rendű terhelt előtt a 4. számú tanú által tett feljelentés alapján az I. rendű terhelt ellen indult büntetőeljárás ténye, továbbá az is, hogy a 2. számú tanú az I. rendű terhelten nézve milyen tartalommal tett terhelő nyilatkozatot. A II. rendű terhelt fizette az 5. számú tanú utazását.
- A II. rendű terhelt mindezek ismeretében eleget tett az I. rendű terhelt felhívásának, miután az I. rendű terhelt elmagyarázta neki, hogy mit kell leírni a papírra, konkrétan, hogy a 2. számú tanú visszavonja a vallomását, és a papírt azért kell megírni, hogy visszakérüljön és jobb helyzetben legyen.
- A II. rendű terhelt saját irodájában az 5. számú tanú jelenlétében a 2. számú tanú sértett által az I. rendű terhelten nézve terhelő tartalmú nyilatkozatot visszavonó iratot elkészíttette, így nyújtva segítséget az I. rendű terheltennek a cselekmény elkövetéséhez.

[49] Következésképpen az irányadó tényállás egyértelműen megjelöli az akadályozott, akadályozni kívánt hatósági eljárást, és részletesen leírja az I. rendű terhelt magatartását, amelynek célja az volt, hogy a kiskorú sértettet arra kényszerítse, hogy a hatósági eljárásban a törvényes jogait ne gyakorolja, melyhez a II. rendű terhelt a történetek ismeretében segítséget nyújtott.

[50] Az irányadó tényállás alapján nem kétséges, hogy a kényszerítés hatósági eljárásban büntette tekintetében a terheltek közül tettesi magatartást a II. rendű terhelt nem valósított meg, ugyanakkor tény az is, hogy a magatartásával nemhogy ellenkezését nem fejezte ki, hanem valamennyi lényeges körülmény ismeretében, kezdettől közreműködött abban, hogy a fenyegetés hatása alatt álló kiskorú sértett – értelemszerűen érdekeivel ellentétes – vallomást visszavonó nyilatkozata elkészüljön.

[51] Bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt [Btk. 14. § (2) bekezdés]. A bűnsegéd részes, s a részes a magatartásával törvényi tényállási

elemet nem valósít meg, ugyanakkor bűnösség nélkül – azaz az alanyi okozatosság nélkül – nincs tényállásszerűség, nincs felróhatóság, s ez megkívánt a részesi elkövetés esetében is.

[52] A részes, így a bűnsegéd a tényállásszerű cselekményt nem megvalósítja, hanem ahhoz járul. A részes tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék a tettesi szándékkal mutat egyezőséget, azt kiváltja, vagy véghezvitel végett erősíti. Ezért büntetendő a részes. A részesi szándék ekként nem a véghezvitelt követő, hanem az előtti vagy azzal egyidejű.

[53] Ehhez képest a kényszerítés hatósági eljárásban alapcselekmény segítése az, ami a II. rendű terhelt esetében a vizsgálat tárgya. Másrészt e körben nem a törvényi tényálláson belüli magatartás, hanem az ilyenhez kötődő magatartás kifejtése, és annak tudata a kérdés. A részesi tudat tartalma önálló, önmagában vett bűnösségvizsgálat tárgya, e szempontból a járulékoság közömbös, a részesi tudat tartalma pedig a törvényi tényálláson belüli magatartás bárminemű előmozdítása, (egyidejű) könnyítése, azaz a segítség.

[54] A II. rendű terhelt a magatartásával kifejezetten az I. rendű terhelt által megvalósítottakkal egyező szándékát fejezte ki. Az irányadó tényállás tartalmazza a II. rendű terhelt részesi magatartásának a tettesi alapcselekményhez kötődő szándékegységére vont jogi következtetés ténybeli alapjait, amikor rögzíti az I. rendű terhelt kérését a II. rendű felé, hogy írassa meg a visszavonó nyilatkozatot a kiskorú sértettel, azt is rögzíti, hogy az ügy összes körülményéről, így az I. rendű terhelt ellen indult büntetőeljárásról, a kiskorú sértett és az 5. számú tanú együttes megjelenéséről a gyermekotthonban (a II. rendű terhelt adott pénzt az 5. számú tanúnak az utazáshoz) tudomással bírt, tisztában volt azzal, hogy az általa a kiskorú sértettel megíratott visszavonó nyilatkozatban foglaltak valótlanok, annak tartalma a kiskorú sértett érdekeivel ellentétes. Miként egyértelműen rögzíti azt is, hogy tisztában volt azzal, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő kiskorú sértett fenyegetés hatása alatt tett valótlan tartalmú visszavonó nyilatkozatot előtte, azt a látszatot keltve, mintha azt saját elhatározásából tette volna.

[55] Következésképpen a II. rendű terhelt intézményvezető-helyettesként hatalmi befolyását felhasználva a kiszolgáltatott kiskorúval szemben az I. rendű terhelt által elkövetett szexuális bűncselekmény miatti felelősségre vonás elkerülését akarta segíteni, és pedig oly módon, hogy egyúttal leplezze a visszavonás I. rendű terhelt által kényszerített voltát.

[56] Az I. rendű terhelt a gyermekotthon igazgatójaként az intézményben nevelkedő kiskorú gyermekek gyámja is volt, és az ő helyettese volt a II. rendű terhelt. Nem vitásan a II. rendű terhelt a cselekményével éppen az ellenkezőjét tette annak, mint ami a gyám feladata, vagyis a szülői felügyelet alatt nem álló kiskorú gondviselése és törvényes képviselője, a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, nevelésének elősegítése.

[57] Nem kétséges, hogy a II. rendű terhelt a maga részéről a részesi cselekménye során minden segítséget megadott az I. rendű terheltnek, az általa megvalósított bűncselekmény eredményessége, leplezése érdekében.

[58] A Kúria megjegyzi továbbá, hogy a II. rendű terheltnek – az irányadó tényállás I. tényállási pontja mellett – a felülvizsgálattal nem támadott II. tényállási pontjában rögzített cselekménye azt támasztja alá, hogy ez a fajta magatartás nem egyszeri volt a II. rendű terhelttől, hiszen az I. rendű terhelttel szemben szexuális visszaélések miatt indult büntetőeljárásban tanúként kihallgatott 3. számú tanú is arra akarta rávenni, hogy pár ezer forint fejében vonja vissza az I. rendű terheltre tett terhelő vallomását.

[59] Nem sértett tehát törvényt az eljáró bíróság, amikor a II. rendű terhelt I. tényállási pontban írt cselekményét bűnsegédként elkövetett kényszerítés hatósági eljárásban büntetendőben [Btk. 278. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is.

[60] A bűncselekmény kísérleti szakban maradt, a másodfokú bíróság hivatkozása helytálló (Kúria Bfv.II.583/2020/8. számú határozata).

[61] A törvényes minősítés mellett és a büntetőjog más szabályának megsértése nélkül, az egyébként törvényes keretek között kiszabott büntetés felülvizsgálatban nem támadható.

[62] A felülvizsgálati indítvány harmadlagosan (önálló indítványként) enyhébb büntetés kiszabását is célozta sérelmezve, hogy az alkalmazott joghátrány aránytalanul eltúlzott, lehetetlenné teszi a II. rendű terhelt számára a nyugdíj előtti munkavállalást. Ez azonban önmagában felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat.

[63] A bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy konkrét ügyben, illetve adott terhelt esetében mit tekint enyhítő vagy súlyosító körülménynek, s azt miként értékeli.

[64] Ennek során a bíróságnak figyelemmel kell lennie a büntetés törvényben rögzített céljára (Btk. 79. §) és a büntetés kiszabásának elveire (Btk. 80. §), valamint a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56/2007. BK véleményben foglaltakra. Nyilvánvaló, hogy ezek a büntetéskiszabási tevékenység mérlegelendő, mérlegelésre váró szempontjai. Miután pedig az anyagi jogi felülvizsgálat tárgyát sem a bíróság bizonyítékokat mérlegelő tevékenysége, sem a büntetéskiszabási tényezők értékelése nem képezheti, így felülvizsgálatban az sem támadható, hogy az eljáró bíróság miként vette figyelembe a Btk. 79. és 80. §-ait, valamint az 56/2007. BK véleményben foglaltakat. Ezért a felülvizsgálat erre irányulóan törvényben kizárt.

[65] A Kúria mindemellett a következőkre mutat rá figyelemmel arra, hogy a bűncselekmények elkövetői és sértetti köre speciális, a gyermekvédelemhez, egy gyermekotthonhoz kapcsolódó.

[66] A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 24. cikke kijelenti, hogy „minden gyermeknek joga van arra a védelemre, amelyet őt kiskorú állapota folytán a családja, a társadalom és az állam részéről megillet” (A dokumentumot az ENSZ Közgyűlés a XXI. ülészakán, 1966. december 6-án fogadta el, Magyarországon pedig az 1976. évi 8. törvényerejű rendelet hirdette ki.).

[67] Az Európai Unió Chartája 24. cikke foglalkozik a gyermekek jogaival, ezen belül is kiemelendő, hogy „a gyermekeknek joguk van a jólétükhöz szükséges védelemhez és gondoskodáshoz” (1991. évi LXIV. törvény a gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről).

[68] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés értelmében „minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz”.

[69] A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gytv.) 1. § (1) bekezdése szerint e törvény célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.

[70] A Gytv. 2. § (1) bekezdése alapján a gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhatóság, bíróságok, rendőrség, ügyészség, pártfogó felügyelői szolgálatként eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal (a továbbiakban: pártfogó felügyelői szolgálat), más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során a gyermek mindenkinek felett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el.

[71] A Gytv. 6. § (2a) bekezdése szerint a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.

[72] A Gytv. 6. § (5) bekezdése alapján a gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.

[73] A Gytv. 9. § (1) bekezdés szerint a nevelésbe vett gyermek joga különösen, hogy életkorához, egészségi állapotához, fejlettségéhez, valamint egyéb szükségleteihez igazodóan

a) állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban, gondozásban, – nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozását figyelembe vevő – megfelelő nevelésben, oktatásban és érdekei érvényesítésére megfelelő törvényes képviselőben részesüljön.

[74] A Gytv. 11. § (1) bekezdése alapján a gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, törvényes képviselőjének biztosításával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

[75] Mindezt szem előtt tartva nyilvánvaló, hogy az elkövető személyében rejlő társadalomra veszélyesség fokozott, ha a gyermekek védelme érdekében működő intézmény, egy gyermekotthon első (az I. rendű terhelt) és második számú vezetője (a II. rendű terhelt) az, aki éppen az ellenkezőjét teszi, mint ami a törvényi és erkölcsi kötelezettsége, és követi el a gondozásukra bízott gyermekek sérelmére az adott bűncselekményeket, olyan (több évtizedes) hatalommal, tekintéllyel, befolyással bírva és azzal visszaélve a kiszolgáltatott gyermekekkel szemben, ami nem csupán a büntetőjog által, hanem erkölcsileg is mélyen elítélendő cselekmény.

[76] Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek felülvizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen eljárva a felülvizsgálati indítványt nem találta alaposnak, és a Székesfehérvári Járásbíróság 16.B.933/2017/89. számú, illetőleg a Székesfehérvári Törvényszék 2.Bf.17/2020/45. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[77] A Bv. tv. 30. § (1) bekezdése értelmében a kegyelmi rendelkezésként elengedett büntetés vagy intézkedés, illetve mérséklés esetén a büntetés vagy intézkedés az elengedett rész tekintetében nem hajtható végre.

IV.

[78] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria – a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén – az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványt indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. szeptember 25.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző